52e jaargang nummer 21, 24 oktober 2008

Opbouw

Opinieblad voor de Nederlands Gereformeerde kerken

De Nederlands Gereformeerde Kerken hebben een nieuw logo. Het oude (officieuze) logo - met bijbel, doopvont en avondmaalsbeker - hield meer dan 45 jaar stand, maar kan nu de digitale prullenbak in. Kijk voor het nieuwe logo op pagina 11 en verder. Op de foto de ontwerper Kees Zondag. (foto Harmen Holwerda)

Ruimte voor een kinderzegen

IJslandse schatten

Van NGK naar Vrij Evangelisch

Huidig logo is ouder dan de kerken zelf

Nieuw logo voor Nederlands Gereformeerde Kerken

A.P. de Boer

De Nederlands Gereformeerde Kerken hebben een nieuw logo. Het oude (officieuze) logo - met bijbel, doopvont en avondmaalsbeker - hield meer dan 45 jaar stand, maar kan nu de digitale prullenbak in.

Het bestaande logo dateert uit 1962 en is van de hand van Kees van de Weert.

De Landelijke Vergadering (LV) van Zwolle gaf in juni 2007 opdracht aan het LV-moderamen om te zorgen voor een nieuw en eigentijds logo voor de NGK. Het LV-besluit vermeldt geen reden, maar het woord 'eigentijds' doet vermoeden dat het bestaande logo als 'niet langer van deze tijd' werd beschouwd. Dat logo - bijbel, doopvont en avondmaalsbeker, zwart gestileerd - is zelfs ouder dan de Nederlands Gereformeerde Kerken zelf. Het logo prijkte sinds 1962 op de voorpagina van de Kerkbode voor Noord-Holland die na het ontstaan van de NGK aan het eind van de jaren zestig ook andere provincies ging bedienen. Kerkbode-uitgever A. Sneep van Buijten en Schipperheijn zette het logo - van de hand van tekenaar Kees van de Weert - in 1974 ook op het Informatieboekje voor de Nederlands Gereformeerde Kerken, dat sindsdien elk jaar verschijnt en dat als het 'blauwe boekje' door het leven gaat. Ook al is dit logo nooit officieel door de kerken vastgesteld, toch kwam het in de loop van de tijd ook op het briefpapier van de Landelijke Vergadering en van diverse regio's terecht. 'Een logo met uithoudingsvermogen', noemt de huidige directeur van Buijten en Schipper-heijn, Guido Sneep het, en dat mag je van een logo dat 46 jaar oud is, inderdaad wel zeggen.

Maar geleidelijk groeide de overtuiging dat het oude logo toe was aan vervanging. Op en na de LV van Lelystad 2004 werd een door ds. Casper Koolsbergen ontworpen logo gebruikt, maar dat logo kreeg weinig handen op elkaar. En dus besloot de LV van Zwolle vorig jaar dat er iets anders moest komen.

Trekker

Binnen het Zwolse LV-moderamen werd eerste scriba Oene Sierksma de trekker van het logoproject. 'We hebben eerst vastgesteld aan welke eisen een nieuw logo zou moeten voldoen. Enkele kernwaarden die kenmerkend zijn voor onze kerken, zouden erin moeten terugkomen: het Evangelie van Jezus Christus staat centraal, de kerken zijn zelfstandig en tegelijk gericht op samenwerking, ze willen eigentijds zijn, toegankelijk zijn, open staan voor mensen van buiten'. Verder bevat het briefingdocument voor de ontwerper typeringen als: niet te pretentieus, niet te trendy, semper reformanda, betrouwbaar en beweging. Uitgangspunt was volgens Oene Sierksma dat het nieuwe logo bruikbaar zou moeten zijn in drukwerk en in een digitale omgeving (zoals op websites), zowel voor het kerkverband als voor de plaatselijke kerken.

De ontwerpopdracht ging naar Kees Zondag uit Houten, die jarenlange ervaring heeft als ontwerper. Hij presenteerde begin 2008 een aantal ontwerpen, waarvan er na een eerste selectie vier overbleven. Deze vier ontwerpen werden begin april voorgelegd aan de bezoekers van de Ontmoetingsdag. Heel wat aanwezigen gaven hun stem aan een van de logo's en onderbouwden hun voorkeur (soms ook hun moeite met de andere logo's) met argumenten of - vaker - gevoelens. Twee van de vier logo's kregen nauwelijks enige

steun; vrijwel alle stemmen gingen naar een van de twee andere logo's. Deze twee logo's werden in de maanden daarna voorgelegd aan enkele groepen binnen de NGK: de predikanten, een groep jeugdouderlingen en jeugdleiders, en een aantal vrouwelijke scriba's. Uitkomst van deze peiling was dat 60% van de ondervraagden zich uitsprak voor het ene logo en 40% voor het andere logo. In het besef dat beide logo's binnen de kerken op ruime steun en waardering zouden kunnen rekenen, hakten moderamen en ontwerper samen de knoop door: de keus viel op het logo dat in de enquêtes de meeste steun had gekregen.

Hoe verder?

De keus is gemaakt, het nieuwe logo is bekend, maar hoe gaat het nu verder? Wanneer wordt het in gebruik genomen? Oene Sierksma: 'Het nieuwe logo staat op de Acta van de Landelijke Vergadering van Zwolle die onderweg zijn naar de kerken, en ook de nieuwe uitgave van het AKS met bijlagen dat bij de drukker ligt, is ermee getooid. Binnenkort zal het LV-moderamen gebruik gaan maken van briefpapier met het nieuwe logo'. Ook de plaatselijke kerken kunnen binnenkort met het nieuwe logo aan de slag. 'We zijn bezig met een uitgekiend plan om het logo op een goede manier binnen het kerkverband "uit te rollen": alle kerken krijgen het logo in kleur en zwart-wit digitaal beschikbaar met de nodige instructies over hoe ze het in drukwerk en bijvoorbeeld op hun eigen website kunnen gebruiken. Dat moet zo'n beetje klaar zijn op het moment dat dit nummer van Opbouw uitkomt. Alles wat met het nieuwe logo te maken heeft, is dan ook via www.ngk.nl te downloaden.

Ad de Boer is redacteur van Opbouw.

Ontwerper Kees Zondag over het nieuwe NGK-logo

'Ik heb heel wat duiven en vlammen geprobeerd'

H. Holwerda

Het oude logo van de Nederlands Gereformeerde Kerken, met bijbel, doopvont en avondmaalsbeker, is inmiddels door de tijd ingehaald. Het prijkt nog op de voorkant van het 'blauwe boekje' en siert het LV-briefpapier. Maar plaatselijke gemeenten gebruiken het nauwelijks, zo blijkt uit een snelle scan van enkele websites. Tijd voor een nieuw logo, vond de Landelijke Vergadering 2007. Ontwerper Kees Zondag uit Houten kreeg de opdracht.

Als je een logo gaat ontwerpen, waar begin je dan?

Allereerst vroeg ik mij af: welke beeldelementen hebben wij als Nederlands Gereformeerde Kerken gemeenschappelijk? Weinig, zo leerde mij een inventarisatie van websites Of liever gezegd: geen. Iedere website doet wat goed is in eigen ogen. Ik trof een enorme verscheidenheid aan in kleuren, logo´s en symbolen. Kruis, anker, vis en Px-symbool kwamen geregeld voor. Foto´s van kerkgebouwen ook. Wij hechten als kerken aan

Ontwerper Kees Zondag aan het werk met het nieuwe logo. (foto Harmen Holwerda)

onze plaatselijke autonomie, dat is duidelijk af te lezen aan het gebruik van de beeldmerken.

Gaat het nieuwe logo meer eenheid brengen?
Een logo is een drager van wat ons bindt. Wat bindt ons? Dat is de vraag naar onze identiteit. Als we die in een beeldmerk kunnen vatten, zijn we herkenbaarder. Allerlei beeldelementen heb ik geprobeerd: duiven, vissen en vlammen (zie schetsen), maar dat werd toch al gauw wat willekeurig. Ik moest terug naar de kern. Een creatief proces, dat mij uiteindelijk bij het kruis deed uitkomen. Het ontwerp wil er niet omheen draaien: het hart van het evangelie is het kruis. Dat is ook de kern van wat ons als NG-kerken bindt.

Het verschil met het oude logo is enorm.

Een voorstudie met een duif.

Een 'gevlamde' voorstudie.

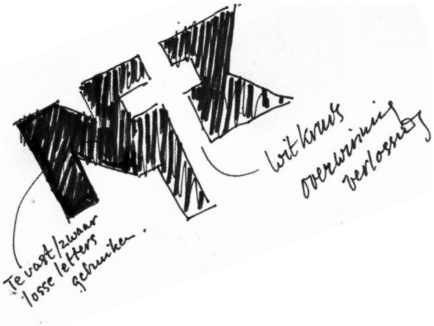

Het voorstadium van het nieuwe logo.

NGK

Nederlands Gereformeerde Kerken

Symboliek van het logo

De drie hoofdletters staan er rustig en krachtig bij, in schreefloze letter, betrouwbaar en zonder pretenties. Eveneens prominent is daar het kruis, in wit uitgevoerd en te zien als staande tussen de lezer en de letters NGK: het kruis staat centraal en gaat voorop.
De hoofdletters en het kruis staan waar ze staan. Contrasterend daarmee is er de beweging in de blauwe achtergrond die vanuit het kruis naar links en naar rechts verloopt naar wit, op weg naar licht, maar ook letterlijk aan beide kanten van het papier af, om zo te zeggen de wereld in. Het kruis zet in beweging, de NGK is een kerk onderweg, de wereld in en het licht tegemoet.

De hoofdletters zijn uitgevoerd in drie frisse kleuren, passend bij kerken die veelkleurig zijn, in deze tijd willen staan en woorden van hoop te verkondigen hebben. Hier is sprake van een tweede dynamiek: de hoofdletters laten in hun onderlinge samenhang een verloop zien in kleur. In vrijheid gezet door het kruis is er in de leesrichting een kleurverloop van paars (lijden, pijn), via rood (liefde, bloed) naar geel (licht, verlossing). Het kruis symboliseert vanouds de verbintenis tussen elkaar (de horizontale balk) - in dit geval tussen ons als kerken - en de weer herstelde verbinding tussen beneden en boven (de verticale balk met open uiteinden).

De tijden zijn veranderd. Het oude logo werd vooral binnenkerkelijk begrepen. Het bestaat uit losse symbolen die afzonderlijk de aandacht vragen. Symbolen ook die in onze tijd veel uitleg vragen. Het nieuwe logo heeft in eerste aanblik een grotere eenvoud: het is in feite niet meer dan drie letters en een kruis. Dat is genoeg. Te begrijpen voor binnen- en buitenstaander. Kleurig en direct; je ziet snel wat je ziet, op papier en op websites. Tegelijk is het gelaagder dan het oude logo. Als je beter kijkt, is er meer te ontdekken (zie kader over de symboliek).

Ontwerp je op de computer?
Ik begin met schetsen op papier, zwart-wit. Kleur leidt in de beginfase teveel af, net als alle mogelijkheden van de computer. Ik schrijf er trefwoorden bij, associaties. Later werk ik dan de schetsen uit op de PC. Het gaat eerst om het idee en de ruwe vorm. Vaak wil ik teveel. Teveel uitdrukken, teveel symboliek. Zeker voor dit ontwerp moest ik niet teveel willen, maar op zoek gaan naar de kern.

Iemand zei eens: 'Scheppen gaat van au'.
Het creatieve proces is een zaak van lange adem, een worsteling soms. Toen God de wereld schiep, zweefde eerst de Geest over de wateren; Hij tastte de ruwe vorm af, zoekend om de aarde verder te modelleren. Zo gaat dat ook bij ons mensen. God heeft in ons het vermogen gelegd om scheppend bezig zijn. Nog niet alles is af, er is een creatieve zoektocht nodig. Dat is tegelijk het mooie ervan.

Het logo is klaar. En nu?
Natuurlijk hoop ik dat het breed gebruikt gaat worden. Landelijk, plaatselijk, op papier, digitaal. Het moderamen moet maar een krachtige aanbeveling doen. Als alle kerken het om te beginnen op hun homepage zetten, dat zou mooi zijn. Waar maak je anders een landelijk logo voor?

Harmen Holwerda is lid van de NGK Houten.